

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrta leta 2-50.

Upravištvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četverostolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

St. 52.

V Gorici, v soboto dne 5. julija 1913.

Leto XIV.

VOLIVCI!

Kandidati stare struje S. L.

S. so:

Anton Manfreda,

posestnik in bivši deželni poslanec na Idrijskem,

Josip Fon,

državni poslanec v Gorici,

Fran Grgič,

posestnik in župan v Velikem dolu.

Za te može pojdite v boj in oddajte svoje glasove. Ti - le so Vaši domačini, ki Vas bodo najboljše zastopali v deželnem zboru!

Novostrujarska okrožnica.

Novostrujarji so razposlali po deželi na svoje zaupnike okrožnico, ki je naperjena proti dr. Gregorčiču in proti našim poslancem. Ta okrožnica mrgoli neresnic in krivičnih očitanih.

Zavrtni hočemo vsaj glavne očitke.

1. Naši novostrujarji so zopet izkopali staro kost, katero je dozdaj liberalna »Soča« vedno glodala pri vsakih deželnozborskih volitvah: tudi novostrujarji trdijo zopet v svoji okrožnici, da so imeli naši poslanci pod vodstvom dr. Gregorčiča z liberalnimi Italijani **zvezo**, in sicer sramotno, nemoralno in slovensko škodljivo zvezo.

To ni res, zveze med našimi in med italijanskimi liberalnimi poslanci ni bilo nikdar!

Klub naših poslancev in klub italijanskih liberalnih poslancev sta v javnih listih svečano izjavila, da med njima ni nikake zveze.

Izjava naših tedanjih poslancev gg. Berbuča, Zege, Klančiča, dr. Gregorčiča in Kosmača se je glasila:

Na opetovano zatrjevanje, da bi podpisani klub imel kakšno zvezo z italijanskim liberalnim klubom v deželnem zboru, izjavlja podpisani, da klub take zveze nima in ni imel, **klub imenuje lažnika in obrekovalca vsakega, ki te vesti troši ali ponavlja**, dokler jih ne dokaže. Dokazati pa tega ne more, ker take zveze ni in ni bilo.

V Gorici, 15. oktobra 1908.

»Klub slov. ljudske stranke«.

Dr. Gregorčič je poslal kot klubov predsednik tudi »Slovenca« brzojav, v katerem je protestiral proti članku »Goriška politika«, da bi bil on ali njegov klub imel zvezo z dr. Pajerjem ali laškimi liberalci, ker take zveze ni in je ni bilo.

Klub italijanskih liberalnih poslancev je objavil svojo izjavo v »Corrieru«. Izjava se je glasila:

Gospodu mons. dr. Faiduttiju.

Vaše glasilo »Eco del Litorale« trdi, da so italijanski liberalci sklenili kompromis s slovenskimi klerikalci in da ste bili Vi in Vaši tovariši vsled te zveze prisiljeni združiti se s slovenskimi liberalci.

Vaš list laže nesramno!

Italijanski liberalni klub Vas poziva, da ponovite Vi to insinucijo.

Temu pozivu se Faidutti ni odzval in le njegovo glasilo »Eco« je robato odgovorilo: »Corriere« lahko čaka, da mu odgovori mons. Faidutti; lopovom in pobalnim se ne odgovarja.

Ta robati odgovor ni dokazal eksistence zveze, marveč toliko, da Faidutti ni imel poguma, da bi bil s svojim podpisom to potrdil, kar je njegovo glasilo tolikokrat čvekalo o namišljeni zvezi med našimi in med italijanskimi poslanci.

Izjavam naših slovenskih in italijanskih poslancev mora verovati vsakdo, ki je dobre volje. A te manjka ne samo slovenskim liberalcem, ampak tudi našim novostrujarjem. Novostrujarji te zvezenemorejo dokazati, izjavi štirinajstih deželnih poslancev nočejo verovati, marveč pogrevajo v okrožnici in v »Novem Času« staro laž o takozvani Gregorčič-Pajerjevi zvezi. Naše novostrujarje opravičuje deloma le okolnost, da so — kakor pravi okrožnica — še »mladi«, vsaj v politiki. Vsled te politične neizkušenosti zamenjajo kompromise in **kooperacijo** — se zvezo. Da se jim v tem pogledu razbistrijo pojmi, ponatiskujemo besede, ki jih je govoril lani na shodu zaupnikov goriške »Slov. lj. stranke« izkušeni in zreli politik, voditelj vseslovenske ljudske stranke dr. Šusteršič. Rekel je: »Govori se, da je goriška S. L. S. zvezana z italijanskimi liberalci. Jaz sem popolnoma uverjen, da ta zveza ne eksistira. To je le **kooperacija**, kakor jo najdete pri vseh avtonomnih zastopnikih in ki je po sebi umevna. S. L. S. in italijanska liberalna stranka hočeta delati, drugi pa sploh zraven nočejo. Prav bi bilo, ko bi sodelovala italijanska ljudska stranka s S. L. S. Ali zastopniki italijanske stranke so iskali stika s S. L. S. šele takrat, ko je imela S. L. S. 9 mandatov, poprej pa tega ni hotela. Zato ni mogoče sodelovati s stranko, ki dela na to, da je prepad med njo in nami čimdalje večji. Če kdo zahteva, da se mora S. L. S. s kako stranko zvezati, potem izgubi S. L. S. svojo neodvisnost in svobodo v delovanju v lastnem in v interesu ljudstva. Po mojem prepričanju je S. L. S. na Goriškem **katoliška in ostane taka, tudi če kooperira s stranko z drugimi načeli.**«

Tako je govoril vrhovni voditelj vseslovenske ljudske stranke. In anti priznavajo njegovo avtoriteto še vedno tudi naši novostrujarji!

Potreba kooperacije ali sodelovanja Gregorčičevega kluba z italijanskim liberalnim klubom se je pokazala l. 1908 takoj po otvoritvi deželnega zbora. Izvoljenih je bilo 9 italijanskih liberalnih in 9 slovenskih liberalnih kandidatov ter 5 kandidatov slovenske ljudske in 6 kandidatov furlanske katoliške stranke.

Dr. Gregorčič je pisal že 7. VIII. 1908 dr. Faiduttiju, predsedniku italijanskega katoliškega kluba pismo, v katerem je izrazil v imenu svojega kluba željo, stopiti z italijanskimi poslanci v dogovor, da bi se doseglo v deželnem zboru med slovenskimi in italijanskimi katoliškimi poslanci trajno soglasje.

V drugem pismu z dne 19. sept. je Gregorčič v imenu svojega kluba ponudil Faiduttijevemu klubu odborniški mandat v skupini splošne kurije in kmečkih občin proti temu, da bi Faiduttijev klub glasoval pri volitvi odbornika iz

cele zbornice za kandidata Gregorčičevega kluba.

Faiduttijev klub je Gregorčičevo ponudbo odklonil ter sklenil 21. septembra pismeno zvezo z liberalnim »Slovenskim klubom«. Pri sklepanju te zveze so bili kot pooblaščenec »Slovenskega kluba« navzoči: Andrej Gabršček, Alojzij Štrekelj, Anton Križnič in dr. Franko. Bistvena določba je bila ta, da pridejo v deželni odbor Gasser, Gabršček in dr. Franko. Ko bi se bila zaveznikom njih nakana posrečila, bi bila ostala naša stranka brez zastopnika v deželnem odboru, prišel bi bil pa v odbor Gabršček, oče goriškega razbrzdane liberalizma. Da bi zaveznikom njih račune prekrizal, posebno pa da bi preprečil izvolitev A. Gabrščka v deželni odbor, se je pridružil Gregorčič s svojimi soposlanci obstrukciji italijanskih liberalnih poslancev in z združenimi močmi so odstranili nevarnost, ki je pretila deželi.

Ta kooperacija naših poslancev z italijanskimi liberalnimi poslanci je rešila našo stranko poraza in ponižanja ter zabranila vstop v deželni odbor Gabrščku, prodajalcu in širitelju brezverske Svobodne misli, bogotajne Wahrmundove brošure in oznanjevalcu enotnega svetovnega nazora, onemu Gabrščku, ki je pokazal že kot predsednik Trgovsko - obrtno zadruga, kako bi upravljal deželo.

Ta kooperacija je torej bila **neobhodno potrebna ter veri in narodu le koristna**. Zato bi morali biti Gregorčiču in našim drugim poslancem le hvaležni.

A glejte! Naši novostrujarji so razposlali neko okrožnico, v kateri zamenjajo **kooperacijo** od slučaja do slučaja z **zvezo** ter hujskajo ljudstvo s trditvijo, da so imeli naši poslanci z italijanskimi poslanci **sramotno, veri škodljivo zvezo**.

»Zveza« naših poslancev z ital. liberalci ni bila sramotna, ker je ni bilo. Sramotno pa je to, da novostrujarji šuntajo ljudstvo proti velezaslužnemu Gregorčiču z **neresničnimi** trditvami! Res sramotna je bila le **resnična** zveza navdihovalca in podpiratelja naših novostrujarjev z Gabrščkovimi liberalci. To zvezo je Faidutti na shodih po Furlaniji in v svojih glasilih izprva sicer tajil, češ da ima zvezo le s slovenskimi agrarci, a kasneje je priznal, da ima zvezo tudi s slovenskimi liberalci. Priznal je namreč 10. jan. 1909 v pismu na tržaškega namestnika princa Hohenlohe, da ima zvezo s slovenskimi liberalci (**il patto coi liberali sloveni**). In že na shodu v Ronkah 7. VIII. 1908 je govoril o liberalnih in klerikalnih slovenskih poslancih, meneč, da se kaže zvezati le z liberalci, ker klerikalci imajo — le 5 poslancev.

Ko je bil l. 1908. naskok združenih slovenskih liberalcev in italijanskih klerikalcev odbit, so zavezniki izstopili iz deželnega zbora, ki je postal nesklepčen in je bil vsled tega razpuščen. Pri novih volitvah l. 1909 je bilo izvoljenih 9 italijanskih liberalcev, 9 naših kandidatov, 6 italijanskih klerikalcev in 5 slovenskih liberalcev.

Dr. Faidutti je zdaj iskal stika z italijanskimi liberalci. Vršila so se dolgotrajna pogajanja. Že so bila pravila skupnega kluba »Unione italiana« spre-

jeta, a do zveze vendar ni prišlo, ker liberalci niso hoteli brezpogojno prepustiti Faiduttijevemu klubu mesto deželnega odbornika. Šlo je le za enega odbornika, »katoliški princip« ni prišel pri teh pogajanjih v poštev.

Ko so se pogajanja z italijanskimi liberalci razbila, se je dr. Faidutti spomnil, da ima tudi naša stranka 9 poslancev — in začel se ji je bližati. — Vpregel je tudi nekatere slovenske duhovnike, ki naj bi napeljavali vodo na njegov mlin. In bržkone dr. Bugatto je objavil v dunajskem listu »Reichspost« članek, v katerem je priporočal združenje Faiduttijevcev z našimi poslanci ter **imenovanje dr. Faiduttija deželnim glavarjem**.

Žalostne skušnje iz l. 1908., nastopanje voditeljev furlanske stranke proti Slovincem, posebno pa pisava strankinih glasil »Eco« in »Popolo«: vse to je vplivalo slabo na naše poslance. Voditelja kluba furlanske stranke dr. Faidutti in dr. Bugatto sta nasprotnika naših narodnih, gospodarskih in kulturnih zahtev. To sta pokazala v državnem in deželnem zboru. O tem smo obširno pisali lani v našem listu, št. 9—14. Tudi strankini glasil »Eco« in »Popolo« širita strupeno sovraštvo do Slovencev. Tu pribijemo zopet le dejstvo, da sta se ta lista drznila zmerjati Slovence s Huni, da sta naš slovenski jezik smešila z »lingua di zakaj« in da sta imenovala slovenski narod najzadnji narod, ki je nastal v Evropi. Kdor ima v sebi le trohico narodnega čuta, se ne more vezati s takimi ljudmi. In tudi naši poslanci se z ozirom na vse to niso hoteli vezati na nobeno stran. Ko se pa ti ljudje in njihovi listi poboljšajo, bo zveza med katoliškima strankama mogoča in ob sebi umevna.

Ker ni mogel dr. Faidutti priti do večine v goriškem deželnem zboru in s tem **do mesta deželnega glavarja, je položil s svojimi soposlanci mandat, slovenski liberalci pa so zapustili deželni zbor**. Ostalo je sicer v deželnem zboru vedno 19 poslancev, ki so pridno in uspešno delovali, kar je priznal tudi vladni zastopnik. A zbor je vsled raznih intrig vendar razpuščen in zdaj imamo zopet brezpotrebne volilne boje.

Videli smo, da so naši poslanci, kar se tiče skupnega postopanja katoliških strank, postopali pravilno in da jim dela krivico, kdor jim očita zvezo z liberalnimi Italijani.

Možatost pri političnem delovanju.

Članek s tem naslovom je prinesel »Novi Čas« dne 11. marca 1910. Ker novostrujarji radi pozabijo, kaj so pisali v svojem lastnem glasilu, za to jim tu osvežimo nekoliko spomin na ono dobo s tem, da jim ponatisnemo nekatere bolj značilne odstavke, na kar bomo pristavili še svoje opazke, da bo stvar kar najbolj umljiva.

»Novi Čas« piše:

»Možat je tisti, ki vedno in povsod govori in dela v smislu svojega prepričanja. Mož, ki hoče veljati za moža, **mora biti dosleden**. Kar govori, to mora tudi v dejanju izvajati.« — — —

V koliko so novostrujarji dosledni, to bi bilo težko dognati, ker doslednosti pri njih sploh ni. Svoj čas so pisali, da je treba »metodarje« streti in pobiti,

piše naj se: **Anton Manfreda**, posestnik v Idrskem, ker ta je kandidat Stare struje, kateri načeluje dr. Gregorčič.

Kazenska ovadba. Kakor smo poizvedeli iz zanesljivega vira, je vložil deželni odbor potom drž. pravdnitva kazensko ovadbo proti zastopnikom nove struje v vodstvu S. L. S. v Gorici radi obrekovanja potom okrožnice, s katero so vabili na shod z dne 26. junija t. l. Ti gospodje so: dr. Breclj, dekan Murovec, kurat Abram in svečar Kopač.

Pred kazenskim sodnikom bodo imeli priliko dokazati gnjilo gospodarstvo in koritarsko v deželni hiši.

Fran Govekar contra Gustav Pirc. V Ljubljani se je vršila v sredo pred kazenskim sodiščem obravnava vsled tožbe Frana Govekarja proti Gustavu Pircu. Slednji je namreč očital sedanjemu vodstvu slov. deželnega gledališča koritarstvo. Obsojen je bil zaradi tega na 200 K globe.

Nova struja očita dr. Gregorčiču, da ni vzgojil političnega naraščaja, ki bi mu sledil, razun Gabrščka in Tumo. Gospoda ne vidi gozda od samih dreves. Ali ni priklical dr. Gregorčič tudi kranjskega rojaka Franca Kremžarja? Zakaj ga zamolčujete? Ti naraščaji rastejo sicer na razne strani, po različnih načelih, ali dr. Gregorčiču, svojemu političnemu očetu, plačujejo vsi enako. »Soča«, kakor »Novi Čas« in »Novi Čas«, kakor »Soča«.

Kandidat Josip Abram obletava zdaj tolminske hribe in pripravlja ljudi za prihodnje volitve, da se kar kadi. Preteklo nedeljo je imel shod na Grahovem; a poslušalci so se mu na obraz smejali. »Aha, to hočete? tako je?« — so ugovarjali ter odhajali, sledeč — svoji pameti. Tako je prav!

Hudo se je razburil dr. Breclj, ker smo rekli, da lahko ostane kot drag zdravnik med nami, ako mu je ljubo, za njegovo politiko pa ne damo mi piškavega groša. Mi mu nismo prav nikjer očitali, da je »komu računil nad obvezno tarifo«, ker tega niti ne sme. Ako je komu v svoji blagodušnosti odpustil opravičen honorar, je to seveda njegova stvar, ako je drag ali ne, pa prepuščamo sodbo našemu ljudstvu, kjer lahko gospod doktor povpraša.

Z dežele nam pišejo in priobčujejo: G. dr. Breclj poziva v »Novem Času« (posebna izdaja) v odprtem pismu vodstvo stare struje, »naj priobči en sam slučaj, da je kedaj komu računil nad obvezno tarifo, sicer Vas imenujem podle obrekovalce.«

Kako zvit poziv! Kje pa stoji, da je Dr. B. računil čez tarifo? »Gorica« in »Primorski L.« sta samo omenila, da je Dr. B. drag zdravnik; o tarifi ni nobene govora.

Da je dr. B. pa res drag, in morda najdražji zdravnik v Gorici, navedem izmed mnogih en sam slučaj.

Neka boleha oseba je iskala pri raznih goriških zdravnikih pomoči. Računali so ji pa tako-le:

Tri zdravniki vsakokrat po 1 K, eden po 2 K; eden po 2 in po 3 K. Dr. B. pa vselej po 4 K.

Zdravniki, klicani na bolnikov dom, so računali: dva po 20 K, eden je bolniku rekel naj da, kar hoče, dr. B. je pa računl 25 K, dasi je prišel kadar je hotel, ker bolezen ni bila nevarna. G. doktor, ki se sklicujete na tarife, katere gotovo tudi drugi zdravniki imajo, kaj pravite, kedo je bil v navedenem slučaju drag in celo najdražji! Odkrito povedano, ljudstvo Vas ima za dragega zdravnika, kar ste res, kakor sta »Gorica« in »P. L.« omenila. Ste zadovoljni?

Neumnost združena s hudobijo. Na nedeljskem shodu v Kojskem je govoril urednik »Novega Časa« Kremžar.

Po »Novem Času« posnemljemo, da je na tem shodu govoril o dr. Gregorčiču marsikaj neresničnega in trdil o otrocih, ki se šolajo v zavodih »Šolskega Doma« med drugim doslovno: »..... Žal pa, da se izgublajo otroci, ki prihajajo iz »Šolskega Doma« po veliki večini v protitrodnih in protiverskih organizacijah.« — Mož, ki je to izblenil zasluži 25 z leskovko po onem delu telesa, kjer končuje hrbet svoj del. Gregorčič je torej kriv, da se to godi, (kar je v resnici debela laž, kakoršno je zmožen izustiti le »katoliški« novostrujar), Gregorčič je torej kriv, če kateri učenec »Šol. Doma« ne postane telovadec »Orla«, ko zapusti »Šolski Dom«. — Sicer je trditev Kremžarjeva velika žalitev velike večine starišev, ki pošiljajo svoje otroke v zavode »Šol. Doma«. Ali ti ni to drzno, da si upa privandranectako krvavo žaliti domačine, voditelje »Šolskega Doma« in stariše, ki pošiljajo otroke v te zavode. Kje je bila ta privandrana stvarca, ko smo zidali goriški Slovenci naše domače goriški slovenski mladini! Kdo naj potem ohrani mirno kri, ko si upa tujec tako ostudno pljuvati na naše narodno obmejno ognjišče »Šolski Dom«? — Če je šola vsemu krivica vprašamo mi: Ali je tudi to zakrivila šola, da je že mnogo osmo- in sedmošolcev pobegnilo iz bivšega malega semenišča in so danes najhujši liberalci? Ali je tudi šola kriva, da so pobegli iz knezonadškofijskih zavodov sedmo in osmošolci?

Potem je kriva tudi šola, da stojita danes pred poroto Finšger in Rosina. — Take modre oslarije je zmožen izblekniti le človek take vrste kot je Kremžar. —

Infamna predrznost. »Novi Čas« je priobčil v svoji petkovi številki, da sta dva novostrujarja Kranjca in sicer dr. Dermastija in Kremžar priborila dr. Gregorčiču mandat. Kdo je pa poprej priboril dr. Gregorčiču državnozbornski mandat v hribih, ko še ni bilo imenovanih dveh na Goriškem? — Ne dr. Dermastija in ne Kremžar, ampak delavnost dr. Gregorčiča, zaupanje, ki ga uživa med svojimi volilci in njegovo nesebično delovanje za slovensko ljudstvo, to mu je priborilo mandat. — Če je Kremžar izbleknil kje kako besedo za dr. Gregorčiča, je bil za to tudi plačan. Sicer pa je znano, da ta človek povsod kjer nastopi mnogo več škoduje kakor pa koristi. In prav zaradi tega bi bil dr. Gregorčič že kedaj izgubil mandat, ako bi bilo to odvisno od nastopanja tega grdega domišljavca!

Neverjetno. Fran Obljubek, župan kojščanski, je glasom poročila »Novega Časa« ostro šibal na javnem shodu v Kojskem dne 29. junija t. l. slabo gospodarstvo dežele. Navedeni list navaja le en fakt iz te županove filipike o deželni upravi. G. župan je namreč trdil, da sta letos izmed 50 prosilcev iz kojščanske občine dobila samo dva nekaj bilf v podporo in dostavlja: »Čemu voditi ljudstvo za nos za prazen nič?«

Nato odgovarjamo, da bilfe deli in oddaja c. kr. vlada in ne dež. odbor. — Mož niti tega ne vé in šiba slabo gospodarstvo v deželni hiši!

Deželni odbor oddaja in razprodaja le cepljene trte, t za te se ni iz Obljubkove županije nikdo oglašil.

Vsakemu poštenjaku se mora pač gabit tako šibanje.

Novostrujarji agitirajo v svojem glasilu in po javnih shodih prav fanatično proti dr. Gregorčiču in njegovim pristašem.

Nekatere teh fanatičnih agitatorjev in »višjih koristjanov« dobro karakterizuje tale resnična dogodba:

Ko je bil Brecljev adjutant Fr. Kremžar v hudih stiskah, so mu priskočili na pomoč njegovi novostrujarji prijatelji. Napisali so namreč na polo papirja poršnjo za podporo nekega neimenovanega »miljenca«. Kot priporočitelja so podpisali pod prošnjo kar na svojo roko tudi dr. Gregorčiča brez njegove vednosti.

Darove so pobirali po Gorici in po goriški okolici. Marsikdo je dal svoj obulus, ker je videl na poli tudi podpis Gregorčičev. Nekdo iz bližnje goriške okolice je daroval za »miljenca« kar 300 K. Ko je prišel nabiratelj tudi h Gregorčiču in je ta videl svoje ime med priporočitelji prošnje, je sicer tudi daroval za »miljenca« menda 100 K, a nabiratelj je moral tudi slišati opazko, da je tako postopanje nepravilno. Za zahvalo seveda bljuje zdaj »miljenec« v »Novem Času« ogenj in žveplo na Gregorčiča.

Živinozdravniški tečaji. — Kakor kranjski, je tudi deželi zbor goriški sklenil prirejati živinozdravniške tečaje.

Živinozdravniki naše dežele, sklicani na posvetovanje, so se izjavili proti takim tečajem.

Na Kranjskem je deželni odbor otvoril tak tečaj na Vrhniki, a to je zbudilo veliko razburjenje in odpor med slušatelji vsch narodnosti živinozdravniške visoke šole na Dunaju. Na sklicanem obnem zboru so sklenili protestno resolucijo in zahtevali da se tečaj takoj zaključi.

Navajali so, da bi tečaji gojili le nestrokovnjaštvo in bi tako povzročili širjenje kužnih bolezni.

Dalje so naglašali, da je težavni nalogi živinozdravništva komaj kos diplomiran živinozdravnik, ki študira 4 leta na visoki šoli, a še potem se mu odreka zadostna praktična zmožnost. Vsled tega da je izključeno, da bi zmagoval to nalogo živinozdravniški pomočnik, ki se je učil živinozdravništvo komaj par mesecev. S temi tečaji da se pospešuje mazaštvo.

Visokošolski odbor je zajedno poslal na dotičnega živinozdravnika, ki je vodil tečaj na Vrhniki, poziv, da takoj odloži vodstvo tečaja, ker bi drugače visokošolski odbor izposloval pri profesorsem kolegiju živinozdravniške šole na Dunaju, naj uporabi proti njemu najstrožja sredstva, z ozirom na to, da je pri prejemu živinozdravniške diplome obljubil, da ne bo nikoli oškodoval interesov živinozdravniškega stanu.

Omenjeni živinozdravnik je nato takoj odložil vodstvo tečaja, tako da se je ta moral zaključiti.

Tako stoji torej zadeva teh tečajev na Kranjskem. A neki brezstidni obrekovalci napada v »Novem Času« naša dva odbornika na surov način, ker se niso tudi pri nas uvedli taki tečaji, dasi je storil dež. odbor vse mogoče, da bi realiziral tozadevni sklep dež. zbora. Vsi živinozdravniki na Goriškem so se izrekli soglasno, da ne sprejmejo te naloge. — Fej takemu surovežu in obrekovalcu!

»Gorica« smeši katoličanstvo dr. Breclja in Obljubka tako pravi »Novi Čas«, ker drugega ne ve povedati. Vprašamo »Novi Čas« naj nam pove raje, kako stoji s tistim »metodarskim« svetohlinstvom, katero je on sam obesil vsem članom Ciril in Metodove družbe in seveda še toliko bolj prvomestnikom. Ali so to Obljubku že odvzeli, da ne bo koga pohujšal.

Kaj pomaga kandidatu Obljubku njegovo prepričanje, ki je in bode, kar mi radi verujemo, vse skozi katoliško, ko pa novostrujarji ne vprašajo po njegovem zasebnem prepričanju, zanje je merodajen le javni nastop in ta je bil pri g. Obljubku do sedaj nekoliko drugačen kot katoliški. Ali je »Soča« leta

1909. priporočala katoliške kandidate? Na to vprašanje naj odgovorijo gospodje okoli »Novega Časa« in sicer jasno in odločno, ne kakor je njih navada le z »načeli«. Od njih »načel« ne bomo siti. Drugič naj »Novi Čas« pove, ali je mogoče, da je prepričan katoličan prvomestnik Ciril Metodove podružnice? Na vprašanje je odgovoriti posebno na podlagi članka iz l. 1910, v katerem je nova struja pojasnila svoje stališče do Ciril-Metodove družbe.

Doslednost. Na shodu 5. junija so novostrujarji sprejeli dr. Gregorčiča na prvem mestu med kandidate, dasi so imeli pripravljena od daljših časov vsa obrekovanja proti njemu, katera širijo zdaj v »N. Č.« med verno ljudstvo. Dne 5. julija niso branili vsi politični gresi, katere mu naštevajo in premlevajo že šest let, da bi ne prišel med kandidate, ker so upali, da ga navežejo z mehko verigo na dr. Breclja. Ko pa je bila sprejeta na shodu 16. junija resolucija, da osebe, ki vzdržujejo in vodijo razkol v S. L. S., ne sodijo v zbor složnih poslancev, je dr. Gregorčič naenkrat zgubil sposobnost za deželnega poslanca v očeh nove struje.

Kaj vse znajo? »Novi Čas« trdi v svoji zadnji številki, da bi se bil dr. Gregorčič svoj čas na nekem shodu v Ajdovščini javno izrazil, da je liberelec. Na to odgovarjamo: ne samo ni res, da bi se bil dr. Gregorčič tako izrazil, marveč zamerilo se mu je ob isti dobi, ker je zaničal liberalizem na Goriškem, namreč tak, ki bi se javno širil in šopiril, kakor se je pozneje godilo.

Novostrujarska »načelnost« se vidi prav jasno iz njih klaverne glasila. L. 9110 so pisali strašno krvave članke proti Ciril-Metodovi družbi ter pozivljali ljudstvo, da bi se vzdignilo kot en mož in s t r l o predrzneže, ki tako kruto žalijo zavest vsakega katoličana. Danes — pred volitvami, katere naj bi jim prinesle kak deželnozborski mandatič morda tudi z liberalno pomočjo, pišejo, da je smesno če se to očita kandidatu Obljubku, ki je namreč prvomestnik od novostrujarjev tako oblatene Ciril Metodove družbe. Tu ni nič smešnega razun »Novega Časa« in njegovega gospodarja, ki hočeta sedaj prikriti vse ono, kar je nova struja uganjala svoj čas proti Ciril-Metodovi družbi. Radovedni smo, kaj pravijo tu »načela«? Ali se je morda Ciril-Metodova družba spremenila? Ne! ali se je morda spremenilo njeno delovanje? Tudi ne! Edini, ki se je spremenil je »Novi Čas; on je obrnil svoja »načela« po vetru, ker upa na kakov dobiček. Kaj so novostrujarjem »načela«, kaj vse drugo! Lastni dobiček, osebna komodnost so jim princip, za katerega se zataji tudi to, kar se je pisalo v lastnem listu.

Narodni odbor v Gorici je postavil za splošno skupino mesta Gorica in Furlanija za deželnozborske volitve te le kandidate:

Ivan Goriup, pek v Gorici,

Ivan Josip Fabčič, vodja tiskarne v Gorici.

Dr. Peter Medvešček v Gorici. —

Zgonik. V Saležu je umrla v petek ob 5. in pol popoldne po dolgi bolezni popolnoma udano v božjo voljo, mati dornberškega g. župnika, g.a Tereza Lavrenčič v 66 letu svoje starosti. Pokojnica je bila zaradi svojega blagega in dobrega srca jako priljubljena. Pogreb bode v nedeljo ob 3. in pol popoldne. Svetila ji večna luč. Veleč. g. župniku naše iskreno sožalje!

Letno poročilo tuk. c. kr. gimnazije. Danes je zaključil ta, menda največji zavod cele Avstrije, svoje letošnje šolsko leto. Ravnateljstvo je izdalo pri ti priliki svoje 63. letno poročilo, katero obsega tudi dvoje razprav. Ena je pi-

Vsem gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO CIKORISO
edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist
obmejnim slovincem.

da jih ne bo več na tem svetu, danes so svoje prepričanje od takrat zatajili in »metodarje« priporočajo za kandidate, ker novostrujarjem tako kaže in upajo, da vtegnejo s svojim ljubimkanjem z liberalci dobiti od tam še kak glas za volitve. Tu tiči zrno njih »možatosti, tu so pokazali svojo »doslednost«.

Dalje piše »Novi Čas«: »Možje pa, ki povdarjajo sedaj, da so katoliškega prepričanja, da hočejo tudi delati v smislu tega prepričanja, potem pa delajo ravno nasprotno, kakor zahteva kat. prepričanje, taki možje so neznajneži in so za ljudstvo največja nesreča. — Vsak si sam lahko napravi sodbo o takih možeh. Eno je gotovo: taki možje morajo prej ali slej zapasti zaničevanju vseh dobromislečnih ljudi, kajti taki možje pohujšujejo ljudstvo, ker s svojim življenjem in delovanjem uče: v besedah bodi katoličan, hodi v cerkev, moli; toda delaj, kar ti kaže najbolj, zaničuj katol. tovariše, hodi skupaj z liberalci itd. — Še enkrat: Le tisti je sposoben za politično delovanje, ki o določno in nevstraheno izpoznavlja jasna katol. načela in ki v smislu teh načel deluje vedno in povsod.«

Če nam »Novi Čas« ne zameri bi opozorili mi na popis »metodarjev«, kakor ga je podal sam »Novi Čas« istega leta, kjer pravi, »da postajajo »metodarji« s svojimi plesi od dne do dne vedno večji nasprotniki slovenskega življenja v obmejnih krajih,« kjer pravi, »da otroke vzgajajo tako, da se morejo lažje odtujiti veri in svojemu narodu.«

Taki so »metodarji« in kandidat Obljubek je general brislih metodarjev, še sedaj, ko ga isti »Novi Čas« proglašajo za svojega kandidata. Radovedni smo vendar, kako se zdi ta stvar tistim novostrujarjem, ki še nekaj mislijo. Ali gre to dvoje skupaj? Prej so zahtevali idealnega zastopnika, sedaj so zadovoljni z »metodarskim« generalom. To so »načela«, trdna kot skala! Od kod ta sprememba »načel«, od kod taka popustljivost, gospodje? Komur se gre res za načela, ta jih ne proda tudi za mesta deželnega glavarja, kdor pa dela tako kot sedaj nova struja, ta uganja čisto navadne volilne manevre, ki prinašajo le osebne koristi.

Kaj pa pričakuje nova struja od pravega moža? »Novi Čas« pravi: »Od njega pričakujemo, da bo vedno deloval za koristi katoliškega ljudstva, katoliških strank, katoliške stvari sploh! On si bo skrbno prizadeval, opustiti vse, kar bi le od daleč vtegnilo vzbuditi sumnjo, da ne dela za koristi katoliškega ljudstva, katoliških strank ali katoliške stvari sploh!«

Res lepe, idealne zahteve, a konstatirati je treba, da se jih gospodje pri »Novem Času« z dr. Brecljem na čelu vendar ne držijo. Skoro nekoliko preidealne so te zahteve, kaj ne? Ker niste takega ideala dobili, ste bili zadovoljni tudi z manjšim, a vendar ste vzeli moža izmed svoje katoliške organizacije, kaj ne? Saj bi tudi ne bilo lépo iskati drugod kandidatov za naše katoliško ljudstvo, ki je organizirano od prvega do zadnjega, kakor pravi dr. Breclj. In vendar ne!! Vsa tista čudovita organizacija, tisto čudovito delo dr. Breclja, o katerem ve povedati celo »Slovenec«, cela organizacija ni dala kmečkega moža, ki bi bil sposoben za zastopnika našega kmečkega ljudstva v goriški okoličini. Vprašamo gospode, kaj so pravzaprav organizirali, da je tako malo uspeha. Ne v lastni organizaciji, ne, pri oblatenih »metodarjih« je cvetel kandidat, ki najpomaga dr. Breclju v deželni zbor. Ali se dr. Breclj ne sramuje te zveze, te sramote za njegovo katoliško prepričanje. Ali naj on sedi poleg »metodarjev«, ki delajo le škodo in kvar našemu ljudstvu, kakor je pisal »Novi Čas«. Glasilo dr. Breclja pravi, da ni večjih škodljivcev med slovenskim ljudstvom kot so metodarji in ker piše »Novi Čas« vedno resnico, je tudi to res. In s takimi škodljivci hoče dr. Breclj osrečiti naše ljudstvo, t inaj ga spravijo v deželni zbor. To je kra-

ja kupčija! To zadevo je treba razkrinkati do zadnjega. Zato da ne bo dr. Breclj imel odpora pri liberalcih, zato da bi vlovil še od njih kak »pregrešen« glas, zato je skoval to najnovejšo zvezo z »metodarji«. Toda ta stvar se mu ne bo posrečila, kajti predobro vedo vsi, kako je pisal »Novi Čas« o Ciril-Metodovi družbi, kateri je podtikal ostudne veselice. Kam je del dr. Breclj svoja načela, kje je možatost? Ali hočejo novostrujarji zatajiti svojo preteklost, ali bodo morda preklicali, kar so pisali enkrat. Radovedni smo, kako odgovarja ta dr. Brecljeva zveza z »metodarji« tistim zahtevam v »Novem Času«, kjer se govori celo o »sumnji od daleč«. Ta zveza pa ni več sumnja, ampak je očitna, resnična stvar. Naj se novostrujarji ne izgovarjajo na ta, ne na oni način, stvar je jasna. Njih kandidat Obljubek je še potem, ko je sprejel njih kandidturo na čisto katoliški podlagi, podpisal vabilo metodarske podružnice v Brdih na veselico v Biljani. In kakšne so tiste veselice, to je povedal »Novi Čas«, za to se tega trdno držimo. Ali ni to kompletna zveza nove struje z »liberalnimi« metodarji, kar pa ljudstvu ti gospodje prav s krbno prikrivajo. Sedaj naj ponatisnejo one članke o metodarjih, zraven naj povedo, da je Obljubek general brislih metodarjev in zaveznik dr. Breclja — za volitve.

Sramota je za novostrujarsko »katoliško« možatost, da se druži dr. Breclj s svojimi čistimi načeli z metodarji. Ljudstvo je proti taki nenavadni zvezi in bo gotovo pokazalo, da ima več katoliške možatosti, kot dr. Breclj misli. Ali naj vse to pozabimo, kar nam je povedal »Novi Čas« o metodarjih? Nikoli. Kaj toraj slepi dr. Breclj naše volilce, kaj šari med ljudstvom kot kandidat in zaveznik metodarjev! Mi ga ne maramo! Ako ima dr. Breclj še količkaj »načela«, naj lepo ostane doma, v politiko pa naj se ne meša, ker je temeljito zavozil.

„Kdor -- da -- več“ politika.

Oni, ki se je podpisal za »duhovnika« v »Novem Času« očita dr. Gregorčiču, da se je držal »kdor - da - več« politike. Kaj naj bo pričakovati od takih, ki tako politiko sovražijo? Vsak poslanec je zastopnik svojih volilcev, ter je dolžan — zato so ga izbrali — jim kolikor le mogoče koristiti! Vere in narodnosti se ne prodaja! To so »stari« ne le v dejanju dosedaj kazali, glej tudi resolucije »starih« — da hočejo v zadevah vere vedno s škofom edini postopati — ali ne zadostuje to? kateri katoličan more še več zahtevati? Glede narodnosti je dr. Gregorčič že delal z vsemi svojimi močmi, ko marsikateri njegovih nasprotnikov še govoriti m žnal — dokaz štiri šolska poslopja, štiri veliki trni narodnim nasprotnikom — v gromnem oziru pa »novi« sami pripoznavaajo, da je zasledoval »kdor - da - več« politiko, to je, da se je trudil svojim volivcem kolikor se je le dalo koristiti — priča tudi cela dežela, kje je, bi rekel vas, ki bi ne bila že prejela podpor vsled njegovega posredovanja? In to se mu sedaj celo očita?!

Volivci! volite novostrujarje, ti so nasprotni »kdor - da več« politiki — se ve, da mislijo po tem takem vpeljati politiko »kdor - da - menj«.

Kedor je zadovoljen s »kdor - da - menj« politiko, kar za novostrujarje v ogenj!

Načelnost.

Novostrujarji so ponosni na to, da imajo svoja krščanska načela in sicer v celem obsegu, sploh samo oni so rasnični pristaši S. L. S. in nihče drugi. Dr. Gregorčiču očitajo vse kar je mogoče

in, kar ni mogoče, zato ni vreden niti, da bi se ga postavilo za kandidata za deželni zbor. Denimo za enkrat, da ima nova struja prav. Toraj bi dr. Gregorčič ne bil delal prav in ga ne smemo več voliti. Toda, kar je dr. Gregorčič delal, to so delali tudi oni poslanci, katere so novostrujarji ohranili in sprejeli med svoje kandidate n. pr. Fon in dr. Stépan-čič. Za vse za kar je dr. Gregorčič glasoval, sta glasovala tudi ta dva!

Ako bi bil kak priprost človek, bi se lahko reklo: ni vedel, kaj dela, ali ta dva, a akademčno izobražena tudi? Novostrujarji dajo tema dvema žalostno spričevalo, ker so jih sprejeli med svoje kandidate, da, ali 1. dosedaj nista vedela, kaj delata, da sta toraj nevedneža, ali, da 2. sta glasovala proti svojemu prepričanju, da sta torej neznačajneža, ali, da

3. sta sedaj presedlala in prestopila k novostrujarjem, dasi sta dosedaj stala na strani dr. Gregorčiča, da sta toraj nezanesljiva in veter-njaška.

Eden, izmed teh treh naslovov dajo novostrujarji kandidatom, ki so jih ohranili od prejšnje dobe.

Ako starostrujarji iste kandidirajo, je to za prejšnje poslance častno, če jih pa novostrujarji priporočajo, jim morajo dati eden od gorenjih treh naslovov. Da novostrujarji take (po svoji sodbi) sprejemajo, pač ni za nje priporočilno.

Ako pa te spoznaajo za dobre in priporočila vredne, da pa oni dr. Gregorčič ni za nič, dasi je vedno s temi priporočenimi skupno hodil, razumi, kedor more! Pa pravijo, da jim gre za načela in ne za osebe!

Strojarska obrt.

Skod novih strojarjev, kateri se je vršil dne 26. pr. meseca v Gorici pri »Treh kronah«, je bil res nekaj lepega, nekaj poučljivega. Res lepa je strojarska obrt. Na tem shodu sta Abram in Breclj strojila, posebno pa še dr. Gregorčiča. Res žalostni časi na Goriškem, pa tudi samotni, da duhovnik proti svojemu sobratu duhovniku tako govori! Ni čuda, da smo tako daleč prišli. Kje ste višje oblasti, da dopuščate tako pohujšanje, kaj hočete potem od ljudstva! Čestitati moramo Abrama in Breclju, da sta izrgala Gaberščeku »Šimpfleksikon« in da sta ga še izpopolnila.

Abram je dr. Gregorčiču očital slogaštvo, da se druži z liberalci in da je pripravljen tudi s hudičem se družiti. Glej ljudstvo! To so zlati nauki duovnika! Le pomislite, kak utis so te besede napravile na poslušalce.

Ravno sedaj, ko si ljudstvo želi mir, zahteva mir in dela za mir, je nastal ta nemir. In kdo je kriv!

Dr. Breclj je povedal in naštel vse liberalne konkurze, polome itd. in je rekel, da v deželni hiši je najbrže ravno tako, samo prepričani še nismo, ker nismo še videli računov. Povedal nam je tudi, da ima dežela 10 (deset) milijonov dolga, katere bemo morali mi plačati (morda samo zato, če ne bo on dež. glavar).

Za božjo voljo! Kje naj pa vzame dežela toliko denarja za podpore, za gradbe cest, za lačne in za vse drugo?

Tudi dež. umobolnica je predraga, v proračunu je bil en milijon, stala pa je 3 milijone, in sedaj pravi, da je premajhna (morda manjka še njegov urad?) in da se že podira.

Govorilo se je o kompromisu. Kdor ni slep na duši in telesu, ta je lahko spoznal na tem shodu, da Breclj in Abram se bolj bojita kompromisa kot hudič križa. Njima je le za nadvlado.

Vdeležba tega shoda, je bila obilna, pa malo novih čistih strojarjev. Ljudstvo je zahtevalo mir, poravnavo — kompromis — (zakaj kompromis, povelimo prih.), a kako nerada sta se vdala ta dva rpotivnika za kompromis in sta

zatrjevala, da je vsak poskus z Gregorčičem zaman. Na odločno zahtevo ljudstva sta se morala vdati.

Ko je deputacija (dekan Berlot in župn. Rojc) prišla od dr. Gregorčiča s povoljnim odgovorom na tri vprašanja, sta se (Breclj in Abram) kar zvijala jeze ter stavila zborovalcem predlog, naj se izjavijo takoj za njiju tri kandidate. Kako pa, naj ve ljudstvo, kateri bi bili najrajši!? Na to jim je neki kmet odgovoril, da naj bodo tisti trije, ki se najbolj vsiljujejo.

Kako sta bila navdušena za kompromis, se tudi iz tega lahko prepriča ljudstvo, da sta pogoje hitro pomnožila in tekla k Gregorčiču po kompromis. Medpotoma sta našla v žepu »boj« in pritekla sta nazaj: »Boj prinašava!«

Tudi Kremžar se je nekaj kremžil, da mora biti boj, da se Gregorčiča enkrat za vselej politično pobije.

Tudi mi smo za boj, ako ga hočete, da se tem novim razdiračem slope glavostre. Ker pravijo, da so vsa dobra dela na Goriškem naredili (morda tudi Abrahama zibali, pestovali) moramo pa priznati, da so res veliko, več kot Gaberšček v 10. letih storili za — prepir. Kmet.

Politični pregled.

Vojna med slovanskimi brati na Balkanu.

Vojna je v polnem tiru. Slovani se koljejo. Srbi in Bolgari se streljajo in drug drugega morijo. Zdi se, da so Srbi srečnejši od Bolgarov, katere so na mnogih krajih hudo porazili. Zadnja poročila pravijo:

Vesti z macedonskega bojišča si silno nasprotujejo. Zdi se, da je srbsko prodiranje na vsej fronti uspešno. Po silno krvavi bitki so vrgle Srbi Bolgare pri Kočani nazaj in jih preko Osigovske planine pognali na stara bolgarska tla, kjer se nahaja sedaj le še slaba 40.000 mož broječa bolgarska rezervna armada in potem je Srbom pot v Sofijo prosta. Srbski sunek je prebil bolgarsko desno krilo, si izsilil prosto pot Kjustendil-Sofija, poleg tega pa tudi udaril ob bok bolgarskim divizijam, ki so koncentrirane proti Kumanovu. Če se Bolgarom v zadnjem trenutku ne posreči uničiti to spretno taktično potezo srbskih vojskovođij, postane situacija macedonske bolgarske armade lahko silno nevarna, da naravnost katastrofalna.

Iz Srbije došla poročila sicer potrjujejo, da se nahajajo srbski polki že na Bolgarskem, a zvečer poroča bolgarska brzojavna agentura, da se je Bolgarom s protiofenzivo posrečilo srbsko armado tako osliniti, da ni več zmožna za uspešen boj. 52 oficirjev in 3000 vojakov srbske timoške divizije s 6 topovi in dvema gorskima topovima da je bilo zajetih oziroma zaplenjenih.

Severno od Kočane ležeča pozicija Rajčevo brdo, katero so bolgarske čete branile s 100 topovi, so danes Srbi po silno krvavem boju zavzeli z bajonetnim naskokom. S padcem Rajčevega brda se je končala bitka s popolno srbsko zmago. Bolgari se v velikem neredu umikajo proti Kočani.

Domače in razne vesti.

Breclj — Gregorčič. Dan 13. julija t. l. bo znamenit za goriške Slovence, ker ta dan se ima odločiti, ali naj pride goriška dežela in njena uprava — deželni odbor — v kranjske roke, v roke nove struje in njenega generala zdravnika dr. Breclja v Gorici.

Nova struja je obsodila dosedanje ga voditelja goriških Slovencev dr. Gregorčiča v politično smrt, ker se je drznil izreči, da dr. Breclj ne sodi v zbor složnih poslancev.

Vsi goriški Slovenci, ki ljubijo svoj rod više nego katero strujo, naj volijo može, o katerih je pričakovati, da pojdejo složno na delo v deželnem zboru.

Kjerkoli se nahaja na glasovnici ime dr. Breclj, naj se to prečrta, in za-

Finšger in Rosina pred poroto.

Sreda.

V sredo ob 9. uri predp. se je nadaljevala obravnava.

Finšgerjev zagov. dr. Franko prosi besede in izjavlja: Časopisi poročajo očitno tako, da škodujejo mojemu klientu. Drugih časopisov nisem čital, a tu imam »Sočo«, ki pravi, da se je Finšger izgovarjal, da mu je oče 6000 K posodil. Tega F. ni nikdar rekel. »Soča« pravi, da je dokazano, da je F. podpiral svojega očeta. Njegov oče je bogat in nima potrebe podpore. Potem pravi »S.« da bi bil Finšger trdil, da je l. 9105 z drž. žel. šel na Jesenice. F. je hodil na dom čez Pontebo. To napravi javno mnenje in javno mnenje vpliva na porotnike. Prosim g. preds., da priporočate časopisju, naj poroča resnično.

Drž. p. Poročevalec lista ni storil tega z namenom vplivati na poroto. — Prepričan sem, da ni storil namenoma. Res je, da je Fi. rekel, da je prišel z drž. železnico na Jesenice in se ni izgovarjal, da bi ne bil prišel po drž. žel. v Jesenice. Pričakujem, da so porotniki zvesti in pošteni sodniki in se ne bodo dali od časopisov vplivati. Tu bodo slišali vse in po tem naj sodijo. Vsak porotnik bo odvrnil vsakega, ki bi mu rekel, javno mnenje je to in javno mnenje je ono.

Preds. Opozarjam žurnaliste, naj poročajo le resnico.

Predsednik recapitulira zadevo glede nakaznic za kalsko šolo. Finšger opravičuje nakaz 220 K in trdi še danes, da se je porabil denar za opravo. Spisal je nakaznico na podlagi najbrž-nih zapiskov. Konstatira, se, da bi se morala protokolirati tudi nakaznica.

Preds. trdi, da bi se bil moral nakazati ta znesek pod št. računa za opravo in ne pod št. pritožbe kalskih občin, kakor se je zgodilo. Fi. trdi, da so se mogoče plačale oprave s tem zneskom, ki so cirka znašale ta znesek. Rosina je posebno ob sobotah prihajal k njemu, naj se mu da hitro denar in mogoče, da je v naglici založil od tega zneska. Fi. si to tako predstavlja, ker on denarja ni vzel. In če zneska ni vzel, je bil slabo informiran. To so supozicije in supozicije postanejo večkrat resnica. Družina je bila ta čas v Bohinju. Rosinova pa v Radovljici.

Rosina zanika trditev, da bi bil prejel denar, in pravi, da ni mogoče, da bi bil dal slabe informacije. Rosina odločno zanika, da bi bil prejel denar od Finšgerja.

Drž. p. Kako ste rekli začetkom? Da so šli vsi zneski v žep Rosine in sedaj pa pravite, da je mogoče, da ste založili za opravo?

F. Mogočnost ni nikdar gotovost in vzdržavam, da je šel tudi ta znesek v Rosinov žep.

Dr. Gabr. Vi trdite, da je bil Ros. na dopustu in da je prišel z dopusta za en dan ali dva v Gorico. Ali se vam ni čudno zdelo, da bi on, ko je na dopustu, službeno izvajal od vas denar.

Fi. Smatram le za možnost, da se je to zgodilo.

Priča dr. Pavlin odgovarja na tozadevno vprašanje, da se je jemala šolska oprava pri raznih obrtnikih. Omenja razne tvrdke, ki zalagajo šole s svojimi izdelki. Š. vodstva so naznani-la potrebščine o. š. s., firme pošljejo šolam izdelke, o. š. s. račun. Računi se protokolirajo. Računi se morajo od o. š. s. odobriti in potem se nakaže denar za tvrdko pri davkarji. Ni mogoče, da bi bil F. porabil z nakaznico z dne 22. VII. 1911 nakazani denar za šolsko opravo, ker bi moral biti znesek protokoliran med račune. Šola v Kalu se je razširila v dvorazrednico začetkom l. 1911. Oprava bi morala biti že prej v šoli. Potem razlaga priča, kako se morajo reševati razni akti, ker trdi Finšger, da je mogoče bil akt glede oprave in poprave kalske šole »nierledigt«. To, trdi, ni mogoče glede računskih aktov.

Finšger reče Rosini. Dobro veste — vse natančno, ko je Rosina trdil, da akt glede ometa ni »nierledigt« niti »nierladigt«.

Konstatira se, da je pritožba kalskih občinarijev od meseca junija. Poročilo inženjerja Pipana je od 28. VII. (julij 1911, nakaznica za popravo pa od 22. VII. Torej pred poročilom, da je potrebna poprava.

Dr. Fr. Rosini: Ko ste vpisali v knjigo, ste morali vpisati tudi izdatek.

Ros. Ne, jaz ne bom nadzoroval nadzornika, kam daje denar. Jaz sem vpisal, ko sem prišel od dopusta, le na

podlagi mesečnih izkazov od dvakratije.

Izvedenec Hrovatin izjavi, da je davkarja izkazavala le izdatke, namreč izdatke davkarje. Če bi bil dobri rač. uradnik, bi bil moral pogledati, če je pobotnica, da se je od o. š. s. ta denar izplačal.

Zasleduje se, kdo bi moral gledati in pregledati račune in se pride do zaključka, da revizorji.

Izvedenec izjavlja, da se l. 1911 ni izdalo večjih zneskov za opravo za Kal kot samo 2 krat in sicer 50 K in 62 K. V prejšnjem in poznejšem letu pa večje zneske. Januarja 1911 je prišel dopis, da je šola v Kalu že pripravljena. Za opravo se je izdalo 20. IX. 1910 800 K in decembra 1911 1021 (?) K pri davkarji, vse pri davkarji, to se je dognalo iz mesečnih izkazov.

Priča Filipič, učitelj v Kalu, pravi, da je dobila šola v Kalu opravo meseca dec. l. 1910. in ne ve, kdo je plačal.

Kanal. Za delno odplačilo stavbišča se je nakazal Finšgerju znesek 2000 K. Nakaznica in pobotnica ste pisani in podpisani od Fi.

Prodajalec stavbišča Kocjančič potrjuje v pogodbi, da je prejel vso kupnino v znesku 5752 K. Glasom člena 4. pobotnice izjavlja prodajalec, da je pred podpisom pogodbe dobil kupnino. Kako se je nakazalo 2000?

Fi. Neopravičeno. Ko sem nakazal, nisem vedel, da je neopravičeno.

Za obzidanje š. vrta v Avčah je bil Fi. nakazan znesek 600 K.

Ta znesek ni nikjer vpisan, oziroma njegova uporaba opravičena.

Fi. Faktično se je pozneje nekaj zidalo v Avčah, mogoče, da se je tam plačalo.

Priča Franc Gorjup, gostilničar iz Morskega, je prevzel gradbo šole v Kanalu, je popolnoma plačan in je dobil vse v obrobkih pri davkarji.

Priča Josip Debenjak, zid. mojster iz Gorenje vasi, je zidal z Gorjupom šolo v Kanalu, je vse dobil pri davkarji. Tudi šolo v Avčah je zidal, pa z Bavdažem, plačan je popolnoma, denar je dobil pri davkarji. Šole v Avčah ni obzidal, marveč o. š. s. v svoji režiji. Obzidal je Križnič.

Drž. p. Zakaj ste dvignili denar za nakup sveta za kanalsko šolo, predno je bila sklenjena pogodba.

Fi. Sem bil od Rosine slabo informiran. Napravila se je prej ustna pogodba in se je večkrat v takih slučajih že plačal predjem pri sklenitvi ustne pogodbe.

V zgradbenih stroških za šolo v Kozani je bil zapopaden tudi strošek za vodnjak, kljub temu se je nakazal Finšgerju znesek 550 za delno odplačilo vodnjaka.

Fi. Neopravičeno nakazano.

Ravno tako se je nakazalo 800 K za nove oprave za šolo v Kozani.

Prečitajo se razni dopisi, iz katerih je posneti, da izvršena dela ne dosežejo 800 K.

Za poravnavo stavbenega računa se je nakazal o. š. s. 31. VII. 1912 2000 kron.

Fi. Se ne spominja, kdo bi bil denar dvignil. Mislim, da se me je zlorabilo za izplačilo tega zneska. Dne 27. V. 12. je naznanil F. lastnoročno podjetniku Vugi, da o. š. s. mu ni nič več dolžan.

Na vsak način, trdi Finšger, je dvignil denar Rosina.

Dr. Fr. Torej Ros., vi trdite, da bi bil Finšger zadnji dan svojega služb. kot o. š. s. nadz. kradel. Davkarja je 3. ali 2. prih. meseca poslala konsignacijo o. š. sv. Ali bi vam ne bilo padlo v oči, da je Fi. ukradel 2000 K.

R. Ni mogoče, ker bi dobil akte še le sedaj v roke za delat račune lanskega leta.

Drž. p. Predlaga, naj se čita lastnoročni Finšgerjev dopis podjetniku Vugi, v katerem se ga obvešča, da o. š. s. ni nič več dolžan, čemur se ugodi.

Drž. p. Ugotovljeno in zagotovljeno je, da ste prepustili mnogo dela svojemu nasledniku. V zadnjih mesecih ste opustili marsikako rešitev, kakor ste priznali. Zadnji dan ste bili razburjen. Vi ste bili jako razburjen. Zakaj ste napravili to nakazilo 31. VII. popolnoma neopravičeno, ko ste imeli s poseti itd. mnogo posla?

F. Če nisem bil fizično, pa sem bil psihično tako uničen, da mi je lahko Rosina podtaknil nakaznico, ne da bi opazil.

Drž. p. Vi ste sam spisali celo nakaznico in pobotnico!

Fi. Na vsak način, sem to storil na podlagi informacij, katerih nisem mogel preceniti, ker sem bil razburjen.

Priča Valentin Vuga, zid. mojster iz Kozane, pripoveduje, da je zidal šolo v Kozani l. 1906; stroški za vodnjak so bili zapopadeni v znesku za zgradbo. Priča je dobil vse zahtevke in sicer pri davkarji. Popravilo se je na soli l. 1909. za 100 K.

Josip Vuga, sin prejšnje priče, izjavlja, da so bili stroški za vodnjak zapopadeni v stroške za zgradbo šole. Dvigal je začetkom sam obroke pri davkarji, pozneje pa oče. V šoli se ni več popravilo, kakor za približno 100 K l. 1909 med pocitnicami. Po zadnjem obroku ni dobil ne on ne oče nobenega zneska več.

Drž. p. Dne 10. IV. 1911 ste pisali Vugi, naj se napravi vodnjak. Dva dni pozneje pa ste že nakazali 550 K, za vodnjak.

Mundiran je bil akt 13. IV. 1911. Kako si to razlagate?

Fi. Najbrže je hotel Vuga predujem. Rosina mi je to rekel in jaz sem nakazal.

Ros. se nič ne spominja na ta slučaj, ker ni mundiral akta in ga tudi ni imel v rokah.

Priča Rajmund Gradnik, učitelj v Kozani, pravi, da se je pod njim dovršila gradba šole. L. 1909 se je nekaj popravilo na šoli in sicer v avgustu. Stroški ne morejo prekašati 100 K, kakor je pravil Vuga. Julija 1912 je bil še en potrošek za 11 K, ki jih je vodstvo dvignilo pri davkarji. Potem je dvignil še razne druge zneske, a vse pri davkarji.

Glede neopravičeno nakazanih 800 K za poprave v šoli izjavlja priča, da poprav za tak znesek ni bilo.

Z nakaznico št. 2014 in pobotnico z dne 27. IX. 1909 se je na davkarji v Gorici izplačal Finšgerju za železno ograjo za šolo v Lokavcu 480 K.

V resnici se je napravila ograja za 1307 K, ki je pa plačana, kar je dokazano.

Fi. Nakazal sem bona fide po napačnih informacijah. Mogoče, da je kakšna napaka. V Lokavcu se je moralo dosti popravljati. Ne morem pa priznati, da bi bil denar obdržal.

Priča Andrej Tomažič, učitelj v Lokavcu, izpove, da je šola nova in končana je bila 1910. Zidal jo je Lozar. Poprave so bile potrebne. L. 1911 so se naprave nove cevi. Ni znano, kdo je plačal in kje. L. 1912 se je morala streha in strelodod popraviti. Ta dela je napravil Emperger. Tudi za to delo ne ve, kako in kje so se plačala. Zraven šole so se naredile še druge reči: ograja (l. 1909), kanalizacija, drvarnica. Ograja se je plačala pri davkarji.

Preds. Iz končne likvidacije izvirja, da so bila vsa ta dela zapopadena v stroške za zgradbo šole. Lozar je bil po končani likvidaciji popolnoma plačan.

Priča odgovarja, da se je poprava strehe in strelododa plačala posebe, kar je izkazano.

Karl Emperger, zidarski mojster iz Gorice, je napravil zid okoli šole in je dvignil plačilo 1307 K po nakazilu o. š. s. pri davkarji.

Priča Josip Bratina, trgovec iz Gorice, je bolan, prečita se zapisnik, ki pravi, da je popravil samo strelodod na šoli v Lokavcu. Njegov račun je plačan.

Priča Francu Lozar, zidar iz Gojač, sinu zgraditelja lokavške šole, je znano, da je gradil njegov oče šolo v Lokavcu. Kanalizacija, drvarnica itd. so bila dodatna dela in je znašal končni znesek za dela 34.384 K, ki so se dvignile na davkarji. Več se ni dobilo. Priča je pridržana.

Za Lokve se je dvignilo 1000 K kot gradbeni obrok za šolo. Za to gradbo se je izdalo preveč 2000 med temi inkriminirani znesek 1000 K.

Finš. priznava, da je neopravičeno nakazan, pri tem slučaju hoče konstatirati, da se je tudi pod Pavl. defraudiralo, ker je Ros. dvignil 7. VIII. 1912 960 kron.

Drž. p. To se je pa zgodilo s falzificirano nakaznico in pobotnico.

Priča Val. Leban, zid. mojster iz Grgarja, 16.630 je prejel in ima še dobiti, koliko ne ve, ker se ni še vršila likvidacija. Denar je dobil na davkarji.

Ob l. se obravnava prekine.

Popoldanska razprava.

Ob 2.43 se je obravnava nadaljevala.

Za šolo na Otlici se je izplačalo preveč 6800 K med temi dva inkriminirana zneska po 2000 K t. j. 4000 K. Kako manjka pobotnica?

Fi. Je morala izginiti.

Pr. Kako to, da so se zopet nakazali ti zneski.

Fi. Se zagovarjam na enak način. (Namreč, da je bil slabo informiran od Rosine in da se v naglici in prepričal.)

Fr. Zakaj se je nakazalo ta znesek pred časom, ko se je moralo izplačati gradbene stroške glasom pogodbe tekom petih let po končanem delu?

Fi. Na podlagi nepravilnih informacij. To je jako mogoče. Ne vem, če zadenem pravo. Lahko je, da je imel o. š. s. denar in da smo se dogovorili, da plačamo pred dogovorjenim časom. Rosina me je na vsak način informiral, da stranka želi denar in jaz sem nakazal.

Drž. p. Ali niste vedeli, da stranka po pogodbi nima pravice dvigati denar? Ali je mogoče ugotoviti stanje zaloga o. š. s. od decembra 1905 do marca 1906?

Izvedenec izjavi, da se to lahko izvrši, ako se pregleda vse davčne izkaze.

Dr. Fr. Vi ste bil postrežljiv napram strankam?

Fi. Kolikor mogoče.

Na opombo drž. pr., da bi bilo boljše, da bi se odplačeval dolg pri »Montu« ali da bi se izplačevale učiteljske plače, kakor da bi se plačali podjetniki, odgovarja Finšger, da bi bilo vsekako v korist o. š. sv. če bi se to zgodilo.

Drž. p. Vi ste imeli Bratina pri reči, da nima pravice zahtevati denarja. Če vam je pa Rosina to rekel, ste imeli tudi njemu reči, da nima pravice zahtevati, ali pa ste imeli vprašati po Bratini.

Fi. Jaz sem zaupal Rosini.

Rosina pravi, da ni on informiral Finšgerja in da Bratina sploh ni bil pri njem.

Priča Jernej Bratina, posestnik z Otlice, je zidal šolo na Otlici. Pred zgradbo se je napravila pogodba. Bili so štirje podjetniki. Toda eden je umrl, drugi so odstopili. Glasom pogodbe je imel o. š. sv. izplačati v petih letih po končanem delu. Obresti so se mi plačale prvo leto od do takrat zidanega, potem od onega zneska, ki še ni bil izplačan. O. š. sv. je dolžan 2043 K. Denar je prejemal od davkarje. Obresti tudi pri davkarji. Pri o. š. s. ni prejel nikakega denarja. Pred dovršenim delom ni prejel ničesar. Ni bil nikdar pri Fi. ali Ros., da bi se mu izplačal kak znesek pred delom.

Priča Črničoj je brezpotreben, ker prizna Fi., da je bil sam navzoč pri sklepanju pogodbe.

Za šolo v Puštali se je neopravičeno dvignilo 1000 K kot gradbeni obrok in poravnava stroškov za zgradbo.

Priča Andrej Podgornik, župan in posestnik iz Čepovana, je odsoten in čita se njegov zapisnik. On je zidal šolo v Puštali, plačan je popolnoma, dobil je vse na davkarji.

Z nakaznico št. 0151 z dne 25. V. 1905 se je Finšgerju izplačal za podjetje pri gradbi šole v Solkanu znesek 5000 K. Pobotnico in nakaznico je spisal in podpisal Finšger.

Iz računa, ki ga je napisal Finšger sam, je dognano, da je bilo izplačanih Lozarju: 10. X. 1904. K 4800, 12. XII. 1904. K 6400, 16. I. 1905. K 4000, 20. IV. 1905. K 6400. Tu bi moral biti vpisan inkriminirani znesek. 9. VII. 1905. K 4000, 11. IX. 1905. K 1000, 11. I. 1906 K 4000. Skupno K 35.400.

Fi. Ravno pri ti šoli se je mešalo z drugimi izplačili.

Preds. Imamo notes pok. Lozarja, kjer so tozadevni zapiski. Tu se posnemlje, da je račun popolnoma poravnat. Kako se je moralo nakazati celo 5000 K neopravičeno.

Fi. Saj pravim, da si nisem mogel nakazati sebi tak znesek brez natančnejših informacij in da se je moralo s prejšnjimi izplačili mešati, in sicer po neje, ko je bilo nekaj obrokov že plačanih. Zapisnik preisk. sodn. bo pojasnil. V solkanskem aktu so drugi akti, ki se ne tičejo Solkanskega akta. Čudim se, da ni prejemkove pobotnice za 5000 K.

Drž. p. 20. IV. 1905. je bilo skupno 20.000 K izplačanih. Zakaj ste nakazali 25. V. 1905, ker vas je Ros. slabo informiral?

Fi. Da.

Drž. p. Če ste dali Ros. 5000 K, in jih je on plačal Lozarju, zakaj jih niste vpisal v račun, ki ste ga sam vodili?

Saj na 5000 K se ne pozabi tako lahko.

Fi. Se izgovarja na Rosino, kateremu je takrat zaupal. Gotovo je, da je znesek 5000 K v Rosinovem žepu.

Drž. pr. predlaga, naj se čita, kar je Fi. izpovedal pred preiskovalnim sodnikom.

Preisk. sodniku je izpovedal, da je mogoče, da bi bil Lozar dobil premalo denarja.

Preds. Lozar pa je vendar vedel za koliko podpiše pobotnico.

ana nemško in obravnava pokvarjenost držanja hrbtenice; spisal je to razpravo šolski zdravnik Dr. Wolfer. Druga razprava je izpod peresa prof. Dr. Ozvalda, ki na štirih straneh podaja nekakov uvod v svojo učno knjigo: Psihologija, ki je izšla menda te dni. — Na zavodu je poučevalo 50 rednih učnih moči, med temi ravno 25 suplentov. Pomoznih učiteljev je bilo 12, 1 šolski zdravnik in 5 slug. Šolnine se je plačalo prvi tečaj 6785 K, drugi tečaj pa skupno 9625 K. — Ker se v zadnjih letih goji precej šport in se delajo pogosto izleti, je to ugodno vplivalo na zdravje šolske mladine. Telovadba se poučuje sedaj skoro v vseh razredih. Med navadnimi boleznimi je najbolj zastopana kratkovidnost, pokvarjeno držanje pri sedenju in pa zobne bolezni. Med raznimi športi se najbolj goji streljanje in pa nogomet.

Število dijakov v slov. paralelkah je bilo sledeče: I. e: 44+1, I. f: 44+1, I. g: 48+2. II. e: 44, II. f: 40+5, III. d: 35+4. Vseh razredov je bilo 27 in pripravnic, vseh učencev skupaj 981+48 (dekiic). Padli so: I. e: 4, I. f: 7, I. g: 6, II. e: 3, II. f: 5, III. d: 5; 10 jih ima ponavljalni izpit po počitnicah. Odličnjaki so na slovenskih paralelkah: I. e: Bednařik, Gergič, Golob, Goslar in Rupnik, I. f: Feltrin, Kožuh, Repenšek, Vetrh, Zavrtanik. III. g: Franko, Juvančič, Munih, Renko, Šuc, Urbančič Ljudmila in Urbančič Marija. II. e: Bercé, Čebotin, Čok, Jejič, Mozetič, Ukmar. II. f: Kodrič, Marušič, Mučič, Pirjevec, Tomažič. Truhlar, Černe Pavla. III. d: Franko, Moškon, Rejec, Slokar, Vencelj, Vrtovec, Afrič Ljudmila. Vpisovanje za prihodnje leto se je deloma že izvršilo. Vsi oni pa, ki mislijo poslati svoje otroke prihodnjo jesen v goriško gimnazijo bodisi t a ali oni oddelek, morajo to javiti vsaj do 15. julija t. l. pri ravnateljstvu. Sprejemni izpit se boče pa vršil šele 17. septembra ob 9h jutraj.

Imenovanje. G. Dr. Janez Arnejc, dosedaj c. kr. profesor v Mariboru, je imenovan za referenta v c. kr. naučnem ministerstvu, namesto c. kr. dvornega svetnika Primožiča.

»Slovenska straža« in »Novi čas« sta tedaj vendar v prav tesni zvezi kakor pravi sam »Novi čas«, ki priznava, da plačuje »Slov. straža« 200 iztisov tega glasila. Vprašamo sedaj, ali se to ne pravi podpisati, kaj? In mi smo hoteli baje škodovati »Slov. straži« ker smo nekoliko podrezali v to gnezdo. To imenuje »Novi čas« grdo laž in priznava sam, da je resnica, da plačuje »straža« 200 iztisov. Morda jih še več, kdo ve, kajti drugače bi bila gotovo že lahko vstanovila tiste šole in vrtce v Ločniku, v Tržiču, v Podgori itd., o katerih je »Novi čas« svoječasno vedel toliko povedati. Kje so ti zavodi. Zdi se nam, da je bila »Slov. Straža« ustanovljena proti Ciril-Metodovi družbi, ki kviri ljudi in posebno mladino, kakor je to svoj čas pisal »Novi čas«. Čudno je tedaj, da isti »Novi čas«, katerega »Straža« plačuje 200 iztisov piše tako ugodno o Ciril in Metodovi družbi. Sedaj bi pač najbolj kazalo, da napiše »Novi čas« kak oster članek proti »Straži«, ker kandidat nove struje ni pri »Straži«, ampak je »metodar«. Sedaj pa ima »Slov. straža« plačilo zato, da podpira »Novi čas« s tem da plačuje 200 iztisov. Grda nehvaležnost je pač to od gospode okoli »Novega časa«, da tedaj

nima bridke besede proti Ciril in Metodovi družbi, da bi »Straža« vsej nekoliko potolažili. Ali pa morda je to tudi »načelno«, da si da »Novi čas« plačati 200 iztisov od »Straže« zraven pa priporoča liberalne metodarske kandidate. Priporočamo to stvar o d b o r u »Slov. Straže« v podrobnejši pretres!

Nedoslodni „Slovenec“ je v št. 145 z dne 27. junija trdil, »da se rešijo preporna vprašanja med laško liberalno stranko in staro slovensko strujo na Goriškem po tihi koncesiji potom kompromisov«, v včerajšnji številki pa trdi, da se je stara struja zvezala z iredentarskimi laškimi nacionalnimi liberalci, z gnijilo in koruptno kamoro, ne da bi slovenska dežela od tega kaj neresničnega dobička imela.

Vprašamo, ali je kompromis in zveza vse eno? Ali ne delajo tudi Dr. Šusteršič, Dr. Krek in drugi kompromis z liberalci na Dunaju?!

»Slovenec« pravi dalje da »Prim. list« obrekuje dalje »Slovensko stražo« in da bo že »Slovenska Straža« odgovorila, da ne podpira »Novega časa« No, »Slovenec« je prišel s tem prekasno, ker je že »Novi čas« za enkrat priznal, da dobiva vsaj 600 K na leto za uničenje dr. Gregorčiča in »Prim. lista«, ker v ta namen je bil »Novi čas« ustanovljen.

»Slovenec« pravi, da bi po naukih »Primorskega lista« in »Gorice« ne smeli Kranjci poslušati Dr. Mahniča, ker je Goričan. Iz tega lahko spoznajo naš čitatelj, kako zavija »Slovenec« resnico ker hoče na vsak način uničiti stranko čeprav je izjavil, da se ne bo vmešaval.

Brihtno je govoril v Kojskem tudi Kremžar, ki je povedal to le modrost, da napadajo novostrojari naše zastopnike radi tega, kar niso napravili, čeravno so bili dolžni in radi tega, kar so napačnega napravili. To so besede, ki pristojajo nad vse vzvišenemu narodnemu delavcu, ne pa človeku, ki komaj zna držati klešče, kedar drugi orjejo. Da bi poganjal, je še premlad. On, ki je pritaval pred par leti v našo deželo s trebuhom za kruhom, se vseda na visoki stolec in sodi sedaj onega, ki je prvi odprl svoje roke in pomagal s tem splesti govorniku ugodno gnezdo. Ali se g. Kremžar tega več ne spominja? Ako piše proti našim zastopnikom kot najet časnikar je to druga stvar, a da nosi svojo osebo po shodih v ospredje to se pa s hvaležnostjo strinja prav malo.

Zasmehovanje sv. križa. V Gorici v Gosposki ulici je imel do pred dnevi trgovino v Orzonovi hiši žid Ferberbaum. Te dni se je izselil. Z ulice pa je videti, da visi v lokalu na steni križ, narejen iz dveh deščic, na katerem je s svinčnikom napisano. »I. N. R. J.«. Enako je pod križem tako napisano. Križ je grozno neroden in ljudje, ki gredo mimo, se zgražajo nad tem. Kdo je to naredil se ne ve. Opozarjamo sl. policijo in risarskih izdelkov dijakov c. kr. gimnazije.

Na goriškem c. kr. ženskem učiteljsku se otvori 5. t. m. razstava risarskih in ročnih del gojenk tega zavoda in risarskih dijakov c. k. gimnazije.

Zaključna šolska slavnost c. kr. moškega učiteljskega obnesla se je vrlo dobro. Na programu so bile lepo izbrane skladbe klasične smeri. Verdi, Gluk, Händl, Förster, Mozart, Wagner, Dvo-

řak, Mendelssohn - Bartholdy, Schubert — sama blesteče imena! — Se ve, da učiteljski nimajo celega orkestra na razpolago, temu le godala in en flaut (— boben in pokrovke so se tudi oglasile) — drugih pihal ni bilo, pač pa klavir in harmonij, ki sta morala nadomeščati druge instrumente. G. prof. Sokoll je imel mnogo dela, da je instrumentalne skladbe tem razmeram priredil, a posrečilo se mu je vrlo! — Izvajanje je bilo prav dobro, nikjer se ni zapazilo negotovosti, videlo se je, da so se z ljubeznijo in vestno vežbali. Tako naprej!

Udeležba je bila tolika, da se ni moglo toliko pričakovati; kedor je količjak zakesnil, moral se je zadovoljiti s kacinm stojiščem ob zidu. Videli smo premil. knezonadškofa, c. kr. gimnazijskega ravnatelja, dr. Gregorčiča i. t. d. in posebno mnogo je bilo odličnega žentstva.

Ne smemo prezreti dveh solistov, g. Sancina, vijolinista in g. Bratuža, baritonista. Pogumno naprej, kaže prav dobro!

Iz Tolmina. Na c. kr. pripravnici za učiteljska je bil sklep šol. leta z zahvalno službo božjo v sredo, dne 2. t. m. Vseh učencev je bilo 14; razen enega so vsi dobro dovršili; odličnjak je bil Pagon Maks iz Tolmina. Državno podporo v znesku 450 K (za vse) pošlje vodstvo starišem. — Tekom leta so dobili potrebni gojenci brezplačno uč. knjige in druge potrebščine; v ta namen je darovala sl. Tolm. hranilnica znesek 100 K; hvala! — Vpisovanje za prihodnje šol. leto se bo vršilo 14. in 15. septembra.

»CENTRAL BIO« s svojo v Avstriji največjo projekcijsko steno nas bo vodil danes potom svojega kinematografičnega časopisa skoro po celi Evropi. Bautzen, Madrid, Coetten, Benetke, Rim (4000 dečkov priredi šolsko slavnost). Pariška moda oblek in črevljev, Vzhodno morje, Saint Cyr, Patras, Dunaj, Vernon, London itd. Razun tega se bo predstavljala komedija iz življenja športnikov. Za smeh tudi skrbi na koncu »CENTRAL BIO«.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelenu«.

Istotam se sprejemajo abonenti po dogovoru po zelo ugodnih cenah.

lv. Znidarčič & dr.

stavb. tvrdka

v GORICI, Via Mattioli v GORICI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westf.-strobe patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja, s vedno isto temperaturo. Ceneje kakor vsi drugi sistemi.

Svoji k svojim!

Podpisani slovenski brivec v Gorici **Gosposka ulica št. 1** se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmerni ceni. — Prevzema vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.

FRANC NOVAK,

Gosposka ulica, šte. 1.

NAJBOLJŠA TREHA / EDANJOŠTI

Firmit

— / KRILJEVEC

Asbestni cementni skriljavec Firmit je umeten kamen najbolje vrste

FIRMITOVE TOVARNE ZADRŽOZ
WEISSENBACH OB TRIESTINGI
/ PODNJE AV / TRIJSKO
ZA / TOP / TVO IN ZALOGA
G. GREGORIČ GORICA OZKA ULICA 11

ORIGINAL VICTORIA

Kupujte samo dvokolesa »ALTENA«, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in na boljši bodisi za navadno rabo ali za dirkev

Šivalni stroji Original »Victoria« so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznice in vse v to stroko spada dajoče predmete se dobi po to c varniški eni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.

„Ljubljanska kreditna banka“ podružnica v Gorici

Centrala Ljubljana, podružnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavnica K 8.000.000.
Rezervni zaklad K 1.000.000.

Vloge na knjižice po 4 $\frac{3}{4}$ %, v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz - valut.
Borzna naročila.
Promese za vsa žrebanja.
Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

Eskont menic
— Stavbeni krediti.
— Predujmi na vrednostne papirje.
Srečke na obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje.
Safes.
Nakazila v inozemstvo.
Kreditna pisma.

Fi. Mogoče so bile pobotnice mešane, so se zneski zednačili. Drugače si ne more tega tolmačiti.

Poprave. Za poplave v šoli v Štandrežu se je dvignil znesek 472 K 60 v.

Fi. To bo popolnoma enak slučaj in prosim, da se zasliši priča, predno se izjavim.

Pr. Freisk. sodn. ste rekli, da ni bilo toliko.

Fi. To vzdržujem še sedaj.

Priča Alojzij Mozetič, zidar, stanujoč v Gorici je izvršil l. 1905 nekatere poplave v Štandreški šoli za znesek 180 K 76 v, se pa ne spominja, kje je dobil denar.

Fi. odklanja vsako odgovornost za več izkazani znesek 291,84 K.

Priča Leopold Furlan, učitelj v Štandrežu, izjavlja, da se je popravila l. 1905 streha in drugo na šoli. Delal je Al. Mozetič. Kdo je Moz. plačal, priča ne ve. Izvršila so se še druga dela, a prejšnja in poznejša leta. Manjša dela je plačalo šolsko vodstvo. Večja pa davkariji.

Rosina trdi, da v tem slučaju denar manjkajoči znesek ni izplačan. On si ni prilastil niti enega zneska, za katerega je bila pisana in podpisana nakaznica od Finšgerja.

Dr. Franko predlaga, naj se prečita neki zapisnik Rosine, v katerem je trdil, da si je pridržal vse one zneske, kjer se številke ne vjemajo. Iz zapisnika se posnemlje, da je Rosina izpovedal, da je gotovo, da bi si bil tudi l. 1908 pridržal kak znesek, ki bi se imel izplačati kaki stranki, tudi ako se štev. opravičnika ne vjemajo.

Freds. Razložek med Rosinovin delom in Finšgerjevim je ta, da je Ros. folzificiral podpise strank in obdržal denar.

Fi. pa je š. sv. ali sebi nakazal denar, kam je pa ta nakazani prišel, se ne ve.

Pod št. 422 oprav. zapisnika si je Finšger nakazal 17. III. 1909 za popravilo šole v Ročinju 350 K.

Pod št. 422 pa poroča š. vodstvo, da pošilja o. š. s. končni zapisnik v pregled.

Fi. Prosi za vpogled v zapisnik, v katerem je mogoče kaka želja za popravilo. Prečita se poročilo 17. V. 13. od vodstva šole, v katerem so navedene vse poplave od l. 1900 naprej. Večje poplave so se vršile 1907.

Priča Ivan Kunč, učitelj in predsednik krajnega š. sv. v Ročinju, je v Ročinju od l. 1906, navaja večje poplave l. 1907, ki jih je napravil Lozar za 3146 K, o katerih priča ne ve, kje so se izplačale. L. 1909 je priča dobil za neko napravo 59 K pri davkariji in sicer predno je bila inkriminirana nakaznica predložena. Ant. Križnič je tudi nekaj popravil v šoli in sicer l. 1911.

Fi. Tu veljajo moje prejšnje opazke. Iz notesa Lozarja je razvidno, da je Lozar dobil 3146,76 K v dveh obrokih. Iz mes. izkazil davkarije je isto dognano. Rosina izpove, da mu je 5. III. 1909 umrla mati in da je imel 14 dni dopusta. 17. III. ni bil v Gorici. To lahko potrjuje sorodniki.

Gab. Predlaga naj se zasliši nam. ofic. Češut kot priča, da je bil Rozina 14 dni na dopustu.

Drž. pr. predlaga, naj se v to konstatacijo pokliče za pričo Amalijo Rosino.

Fin. trdi, da se je to na isti način zgodilo, kot takrat, ko je bil Rosina v Dol. Toplicah. Če se dokaže, da je bil dan nakaza že tu, potem bo podal svojo izjavo.

Iz pisave v opravičnem zapisniku se razvidi, da je bil Rosina 17. 3. 1909 že v Gorici, ker trdita oba, da se pozneje ni vpisovalo.

Drž. pravdnik pripomni, da je interesantno, da oba trdita, da se je takoj vpisovalo.

Priča Anton Križnič iz Kanala, je izvršil razna dela v šoli v Ročinju in je prejemal denar od davkarije. Enkrat je dobil nek znesek od Finšgerja, a ne l. 1909. Toda ta znesek mu je Fi. anticipiral in mu ga je priča tudi vrnil. Za druga dela in način plačevanja istih ne ve.

Fi. vpraša pričo, če ni dobil od nje denarja in sicer brez pobotnice.

Priča pritrdi, a pravi, da je dotični denar vrnil!

Ob 6. uri zvečer se obravnava prekine.

Četrtek.

V četrtek se je obravnava nadaljevala ob 9. uri predp.

Za poplave v šoli v Podgori se je izdala 25. II. 1909 nakaznica za Fin. na davkarijo za znesek 152,60 K. Pobotnica in nakaznica pisani in podpisani kakor skoro vse od Finšgerja.

Fi. Mislim, da bi se bil vporabil ta denar za pregradbo konferenčne sobe v stanovanjsko sobo za učitelja. Če pa to ne, potem se je ta znesek neopravičeno dvignil. Sicer pa ni izključno, da se je vporabil ta znesek ozir. en del tega zneska. Sicer se mi je R. vedno izkazaval, tako da nisem imel povoda dvomiti o njem. V meni naprtenih slučajih se je tudi vedno izkazal. Potem sem tudi vedno vpisal.

Drž. pr. Pri večerajšnjem slučaju za 5000 K se je tudi izkazal, kakor trdite, a vendar niste tega zneska vpisal.

Fi. Sem že včeraj rekel, da ne vem, kako se je moglo to zgoditi, in da se je v tem slučaju moralo mešati.

Rosina trdi, da tega zneska ni dobil.

Josip Budal, učitelj v Podgori, izjavlja, da so se vršila razna dela, ki jih je on plačal z denarjem, ki ga je dvignil po nakazilu o. š. s. pri davkariji. Drugih poprav ni bilo. Konferenčno sobo je popravil za stanovanje na lastne stroške.

Dr. Fr. Finšger se je na podlagi aktov prepričal, da so vsa nakazila neopravičena. Zato predlagam, naj se nenkrat obravnava vseh 46 točk, ker se drugače izgubi mnogo časa.

Za ograjo pri šoli v Lokavcu se je nakazalo 27. 9. 1909 Finšgerju 480 K in sicer kot trdi Finšger, neopravičeno.

Za poplave v šoli v Šmartnem se je neopravičeno nakazalo 23. I. 1909 600 K.

Priča Rudolf Kumar, izjavlja, da je prevzel dela l. 1909 Klančič. Za plačilo ne ve.

Priča Anton Klančič, posestnik in župan v Podgori, izjavlja, da je imel nalogo pregledati potrebo del v šoli v Šmartnem. Dela je izvršil zidar Kos. Denar je izplačala davkarija. Priča je bil član okr. š. sv., a ne pregledovalec računov. V ti lastnosti je funkcioniral v prejšnji dobi. Takrat so pregledovali račune na ta način, da so primerjali mesečne izkaze davkarije z izdatki, ki so bili vpisani v knjigi okr. š. sv. V nekaterih slučajih se je tudi pogledalo, če se nahajajo dotične pobotnice. Pobotnice za vporabo dvignjenih zneskov niso pregledovali. Če kaj ni bilo jasno, je pojasnjeval Rosina. Kam je šel denar, ki si ga je okr. š. s. sam nakazal, niso preiskovali. Strank se ni nikdar vpraševalo, če so dobile denar. Ne ve, če so bile pobotnice vedno pridžane.

Drž. pr. Kdo vam je dajal pojasnila v sejah?

Priča. Nadzornik, a ne o računih, o tem so predložili pregledovalci računov svoja poročila. Delo pregledovanja je trajalo 10 ur. Poročilo se je v seji odbrilo. Glede proračunov za potrebščine je poročal Finšger, ki je vedel vse natančno. Pri pregledovanju računov ni bilo Finšgerja zraven. Rosina nam je dajal pojasnila, ako se kaj ni vjemalo. V akte smo tudi lahko pogledali, če smo hoteli, a tega nismo nikdar storili. Pregledovali smo brez nobenega navodila. Akte je predložil Rosina. Priča ni opazil, da Finšger ne bi pri kaki seji pomnoženega š. sv. znal dati o računih kakega pojasnila. Nikdar se ni zgodilo, da bi Rosina ne bil mogel pojasniti. Pregledovalci so pregledovali račune za prejšnje leto vedno proti koncu leta.

Za poplave v šoli v Batah ste bili izdani dve neopravičeni nakaznici in sicer 20. II. 1911 za 280 K, 22. III. 1911 pa za 430. Obe nakaznici ste pisani in podpisani od Finšgerja, na katerega ime ste se nakaznici glasili. Akt š. vodstva v Batah, s katerim se prosijo poplave se je pridjal k aktom (ad acta), torej je nakaz neopravičen.

Priča Anton Rustja, učitelj v p., ej bil l. 1911 v Batah, l. 1910 so se izvršila neka dela v šoli, ki jih je priča plačal z denarjem, ki ga je dvignil na davkariji.

Priča Josip Fabjan, zidar iz Bat, je izvršil neka dela v šoli v Batah, za katera je dobil plačilo od š. vodstva.

Priča Alfred Winkler, učitelj v Batah, je tam od IX. 1911. Fabjan je izvršil neka dela, ki jih je izplačalo šolsko vodstvo z zneskom, ki je bil pri davkariji nakazan šolskemu vodstvu.

Za poplave v šoli v Banjšicah se je neopravičeno nakazalo Finšgerju 13. V. 1911 pod št. 915 400 K. Z nakaznico 27. VI. 1911 št. 915 si je Fi. nakazal za stavbene priredbe v šoli v Banjšicah 320 K. Pobotnici pisani in podpisani od Finšgerja.

Pod št. 915 je protokoliran dopis š. vodstva, da je zidar Breščak dobil 20 K. Ta znesek je na isti način nakazan kakor drugi.

Priča Alojzij Poljšak, učitelj v Kanalu, je bil prej v Banjšicah, kamor je prišel l. 1909. Navaja dela v l. 1909 in tudi l. 1910, ki jih je nekaj napravil Leban. Breščak ni napravil nikakega teh del. L. 1910 je plačalo vodstvo dela O-

krogliču. Dela v letih 1909 in 1910 ne ve, kdo je plačal.

Priča Val. Leban, ki je bil že zaslišan, je popravil v šoli l. 1909 in je l. 1911 popravil za dvorazrednico. Denar je dvignil za vsa dela na davkariji.

Priča Josip Ušaj, kurat na Banjšicah, je od l. 1904 na Banjšicah, navaja dela, ki so bila napravljena l. 1909 in l. 1911 v šoli na Banjšicah ter se njegova izpoved strinja z izpovedbami prejšnjih prič.

Priča Alojzij Vuga, učitelj v Banjšicah, je tam od l. 1912 in se niso izvršile od takrat nikake poplave.

Priča Zofija Droč, učiteljica v Banjšicah, je tam od l. IX. 1911. Ko je prišla v Banjšice je bilo vsako delo dovršeno.

Priča Filip Breščak, posestnik iz Banjšic, je bil preds. krajnega š. sv. v Banjšicah, izjavlja, da je izvršil neka dela. Zahteval je plačilo večkrat. Dobil je pa od Finšgerja 30—36 K, 40 K nikakor. — Iz nakaznice je posneti, da je bilo Finšgerju nakazanih 45 K za Filipa Breščak. To izhaja tudi iz mesečnega izkaza od davkarije. Račun je za 45 K.

Finšger se pritožuje, da se mu ni tega pokazalo v preiskavi ter domneva, da se ga hoče na ta način napasti.

Dne 11. 7. 1911 se je nakazalo Finšgerju za poplave v šoli v Avčah 350 K. Predsednik opozori porotnike, da je bil takrat Rosina v Dol. Toplicah na dopustu.

Dr. pr. predlaga, naj se brzojavno pokliče orožnika, ki je sporočil, da je bil Rosina od 6. VII.—27. VII. 1911 v Dol. Toplicah.

Fi. Če sem denar nakazal in dvignil, sem to storil na podlagi prejšnjih napačnih informacij in denar sem na vsak način dal Rosini, ko se je vrnil.

Z od Finšgerja spisano in podpisano nakaznico in pobotnico se je 25. 5. 1912 nakazal in izplačal o. š. s. 300 K za delo poravnava računa za napeljavo vedno v Avčah, in sicer neopravičeno, kakor trdi Finšger.

Priča Anton Križnič je bil popolnoma plačan od davkarije. Fi. mu je le enkrat iz svojega žepa anticipiral.

Priča Josip Bavdaz, trgovec v Kanalu, je zidal šolo v Avčah z Debenjakom in je popolnoma plačan potom davkarije.

Zidarski mojster Josip Debenjak izpove isto.

Fi. Ta slučaj je tak kot drugi. Sklicuje se na duševno stanje.

Freds. Dne 24. V. 9112 je pomnoženi o. š. sv. samo dovolil napeljavo vode v šoli v Avčah, dan pozneje se torej niste spomnili, da je bila napeljava vode le dovoljena. Takrat tudi Rosina ni mogel dati napačnih informacij.

Finšger trdi zopet, da je moral biti slabo informiran on Rosine.

Priča Rihard Gorjup, učitelj v Avčah, je tam II let, izpove kot druge priče glede šole v Avčah.

Po petminutnem odmoru naznanja predsednik, da se ne ugaja predlogu drž. pravnika, naj se zasliši orožnik iz Dol. Toplic, ker je dokazano da R. ni vpisaval od 9. julija in ker se gre tu za datum 11. julija 1911.

Meseca maja 1911 se je preselila šola v Kojskem iz grada v hišo Lenardiča. Šolsko opravilo je prepeljal Lenardič za odškodnino 52 K. Svojo hišo je popravil za šolsko vporabo za 1661 K. Oba zneska sta bila dvignjena na davkariji. 29. VII. 1911 je Finšger podpisal nakaznico in pob. za 180 K in sicer za popravilo novih šolskih prostorov. Spisal je nakaznico Rosina.

Finš. Mogoče, da je bil znesek pravilno uporabljen, če ne, je bil neopravičeno nakazan.

Ög. porotniki, tu imamo v juliju 1911 tri zneske. Takrat je bil Rosina na dopustu. Zdelo bi se, da sem jaz obdržal ta denar. To ni mogoče in tako trditev odločno zavračam.

Št. 966

Drž. pr. V istem času ste imeli družino na letovišču v Bohinju.

Fi. Družina je bila na letovišču zaradi zdravja otrok. Stroški niso bili kdo ve kako veliki. Za stanovanje je plačevala družina 200 K.

Priča Anton Lenardič, posestnik v Kojskem pravi, da je bilo za prevoz oprave iz stare v novo šolo za 52 K stroškov, ki jih je dobil na davkariji. Za poplave je dobil 1661 K. Dobil je tudi l. 1912 za neka dela nekaj denarja, a pri davkariji. Drugih stroškov ni bilo. Od Finšgerjeva ni dobil nikakega zneska prav gotovo, tudi od Rosine ne.

Priča Avgust Poberaj, učitelj v Kojskem, pravi, da so znašali stroški za prevoz š. oprave 52 K š. sv. je dobilo obvestilo, da je bil dovoljen Lenardiču za popravilo hiše gotov znesek.

Fi. pravi, da se je izdal inkriminiran znesek najbrže za popravilo peč. Peči so se postavile v jeseni. Inkriminirana nakaznica pa je od 29. VII. 1911.

Za popravilo š. peč v l. 1911 je dobil pečar Stanič plačilo v januarju v znesku 1508 K, in sicer od davkarije.

Tudi ta strošek je neopravičen.

Rosina trdi, da ni mogoče, da bi bil on dobil ta denar. Od Finšgerja pa pravi, da ni dobil nikakega denarja, ko se je vrnil z dopusta.

Dne 10. VIII. 1911 se je nakazalo o. š. s. v Šebreljaku za prireditve šolske sobe 400 K.

Priča Anton Znidarčič, posestnik iz Šebreljaka, pravi, da je šolska soba v njegovi hiši. Dobil je najemščino za 3 leta naprej in sicer na davkariji. Pri š. s. ni odbil nikakega denarja.

Ta denar je tudi neopravičeno nakazan.

Za poplave v šoli v Čepovanu se je nakazalo 810 K 40 v. Nakaznica je spisana od Rosine, a podpisana od Finšgerja. Pobotnica je spisana in podpisana od Finšgerja.

Priča Andrej Podgornik, župan v Čepovanu, je izvršil v šoli v Čepovanu razna dela, med temi je tudi delo za 180 K 40. Vsega skupaj so stala dela 1098 K 30 v.

Iz mesečnih vikazov izvira, da je bil priča popolnoma izplačan pri davkariji.

Finšger prizna, da je tudi ta znesek bil neopravičeno nakazan.

Priča Josip Batič, zidar iz Šempasa, je zidal šolo v Čepovanu 1906 in 1907, izvršil je tudi dodana dela, bil je popolnoma izplačan pri davkariji. Drugih del ni delal.

Priča Anton Mlekuz, učitelj v Čepovanu, izpove kot prejšnja priča.

Za popravilo v šoli v Kamnjah se je nakazal o. š. sv. 31. VIII. 1911 znesek 230 K. 30. VIII. 1911 je poslalo šolsko vodstvo o. š. s. račun za 210 K 20 v. Dan pozneje se je pod ravno isto številko nakazalo 230 K. 7. IX. pa je bil na aidovski davkariji šolskemu vodstvu izplačan znesek 210 K 20 v.

230 K je neopravičeno nakazanih.

Priča Janko Vodopivec, učitelj v Kamnjah, ne ve nič o nakazanem znesku 230 K.

Za poplave v šoli v Dolu je bilo nakazanih 28. IX. 1911 183,46 K. L. 1911 je dobilo vodstvo samo 54 K 34 v za poplave.

Priča Edmund Čibej, učitelj v Dolu, izpove, da so se vršile razne poplave. L. 1911 se je izplačalo za ta dela 54 K 34 v. Popravila se je l. 1911 tudi streha. L. 1911 je šola dobila tudi nekaj oprave, ki je bila plačana na davkariji. Opravo je plačal o. š. sv. dela je plačalo vodstvo.

Inkriminirani znesek je neopravičeno nakazan.

Ob l. uri se je obravnava prekinila.

* *

Zaslišanje obtožencev in prič se je končalo včeraj ob 1,20 uri popoldne; obravnava bo najbrže še danes končana.

Razglas.

Vsled odloka c. kr. okr. glavarstvo v Sežani z od 19. VI. 13 št 8669 prepovedani so vsi semnji v političnem okraju Sežanskem za vse parklarje (govedo, ovce, koze in prašiče) do preklica.

Županstvo Sežana vsled tega naznanja, da se mesečni semnji za govedo in sploh za parklarje na dan 12. julija kakor tudi ne nadaljni do preklica ne bodo vršili.

Županstvo Sežana.

Župan.

FRAN ŠTOLFA.